

darabokra van vágva. Össze kell rakni, majd el kell mondani, kit ábrázol, és mi az, ami nem illik rá és miért?

1. szolgáló — tollas kalap
2. apáca — ékszerek
3. lovag — cifra mellény
4. uraság — páncélsisak

7.

— Tudjátok-e, hogy honnan ismerünk ennyi mindent a középkori emberről?
Természetesen a könyvekből. Vannak kézzel írottak: Kódexek, Mátyás korvinák. (tanítói bemutató)

Képes krónikák. (bemutató)

Más könyvekben is olvashatunk erről a korról.

Könyvajánlás:

- Lengyel D.: Régi magyar mondák
Tatay S.: Kinizsi Pál
Fekete I.: Koppányi aga testamentuma
Illés Gy.: Végek dicsérete
Hollós K. L.: Vöröstorony kincse
Kolozsvári: A török fejes kopja, stb.

8.

— Miután ennyi mindenről szó esett, egy érdekes feladat vár rátok. Minden csapat asztalán található egy csomag gyurma. A feladat az lesz, hogy csapatonként készítsék egy-egy várat! (utána a várak megtekintése, értékelése)

9. *Közös játék*

A lovagi torna felidézése, várkisasszony kiválasztása (eszközök: 1 db sisak, 1 db dárda)

1. *feladat:*

Minden csoportból két gyerek szerepel. Egyik a ló, a másik a lovas. A lovas kap egy dárdát, amivel egy felfüggesztett sisakot kell eltalálni.

2. *feladat:*

Egy-egy gyerek célzókéességét nézzük meg! (Eszközök: a „pók” c. játék és tartozékai)

A játék értékelése:

A győztes lovagok közül a várkisasszony választja ki a legügyesebbet. Átadja számára a pajzsot, a fődíjat.

Foglalkozás végi értékelés: ajándékok kiosztása.

(korabeli címer és pajzsrajzok)

JANCSÓ GYULÁNE
Dunapataj

Jutalmazás és büntetés

— Osztályfőnöki óra az általános iskola 6. osztályában —

1988 májusában bemutató osztályfőnöki órát tartottam, melyen a területi osztályfőnöki munkaközösség-vezetők és kollégáim vettek részt. Szeretném az órák menetét másokkal is megismertetni, mivel e téma az osztályfőnöki kézikönyvben nem szerepel.

Az óra benete:

I. A felelősök jelentése:

- hetes,
- tisztaság
- az úttörőtanács tagjának beszámolója,

- kül- és belpolitikai összefoglaló címszavakban, előre tablókészítés, ennek elhelyezése a rajfaliújságon,
- tanulmányi felelős beszámolója arról, hogy kik kaptak 1-eseket és 5-ösöket a héten.

A felelősök jelentése vezet el az óra témájának megjelöléséhez: jutalmazás, büntetés.

II. 1. Jutalmazás fogalmának meghatározása a Magyar Értelmező Kéziszótár alapján (előre kiadott feladat).

Jutalmazás otthon a családban; írásvetítővel kivetíték egy felsorolást, a tanulók feladata, hogy állítsanak fel maguknak egy fontossági sorrendet. Megkérdezem, szinte mindenkinél más, de majdnem mindenütt szerepel a dicsérő szó. A felsorolásban szereplő formulákat kigyűjtöttem a tanulók fogalmazványaiból, melyet a bemutatóórát megelőzően a magyar szakos kollégánál íratott velük. A cím: Megjutalmaztak, ill. Megbüntettek — volt.

Az írásvetítőn ez így szerepelt:

- pénzjutalom,
- dicsérő szó pl.: csak így tovább, vagy ügyes vagy,
- farmervásárlás, blúz, ruha vásárlása,
- szeretettel megölelt a testvérem,
- több zsebpénzt kapok,
- palacsintát sütött az anyukám.

Jutalmazás az iskolában: az osztályból 2 tanuló Zánkán jeles tanulmányi eredményéért táborozáson vett részt. Az egyik kislány fogalmazványban számol be, a másik kislány képek, emléktárgyak bemutatásával szerepel.

Írásvetítőn kivetítem, rangsoroltatom 5-6 gyerekkel a jutalmazási módokat az iskolában. A felsorolás kigyűjtése szintén az ő beszámolójukból történt.

Az írásvetítőn ez így szerepelt:

- szóbeli dicséret,
- piros pont,
- kisötös,
- csoki,
- vicc mesélése,
- focizás,
- írásbeli dicséret az ellenőrzőben,
- könyv- vagy tárgyi jutalom,
- dicséret iskolagyűlésen, úttörőgyűlésen,
- dicséret a tantestület előtt,
- komoly, megtisztelő feladattal való megbízás.

Vázlatpont bejegyzése a füzetükbe, talán cél, feladat és egyben vágy megjelölése:

„Ha megdicsérnek, még jobb leszek!”

Az osztály életében tapasztaltak alapján összeállítottam egy kérdéscsoportot, szociometriai felmérést végeztem. Most e felmérés eredményének ismertetése következett:

Kérdések

a) Megdicsérek-e ugyanazért a tudásért egy jó tanulót, egy középeket és egy gyenge tanulót?

11 igen 12 nem válasz volt

Jelleztes válaszok:

- nem, mert a jó tanulónak jobban kell tanulni;

- nem, mert a jó tanuló többre képes;
- nem, mert a jó tanulónak illik mindig mindent tudni.

b) Észrevetted-e, hogy nem minden tanár tart rossznak, ill. jónak? Miért van ez így? 17-en észrevették, 6-an nem

- a szigorú tanárnál nem merek rosszkodni, az nem is tart rossznak,
- a nem szigorúnál rossz vagyok,
- amelyik tantárgyat jobban értem, ott jónak tartanak, jó is vagyok, amelyiket kevésbé értem, ott rosszabb vagyok,
- olyan bonyolult a tanár magyarázata, hogy nem tudok figyelni, ezért rosszkodom.

(Elgondolkodtató válaszok.)

c) Szeretnél jó lenni? 20 igen, 3 nem

Megfogadtad már? 14 igen, 9 nem

Sikerült? Bántott, ha nem tudtad teljesíteni? 15 tanulót bántott, hogy nem sikerült.

d) Irigykedsz, ha valakit az osztályból megdicsérnek? 5 igen, 18 nem válasz.

Szeretnél a helyében lenni? 13 igen, 10 nem. Pl.:

- nem, mert a legjobb tanulóra nem néznek jó szemmel (mármint az osztálytársai);
- nem, mert akkor mindig elvárják tőle, hogy jó legyen.

e) Ebben a kérdésben arról érdeklődtem, hogy mikor rosszabbak, ha egyedül vannak, vagy ha többen, és kiszelnék valamit.

15-en egyedül jobbak, 8-an mindig jók.

2. A *büntetés* fogalmának meghatározása a Magyar Értelmező Kéziszótár alapján (előre kiadott feladat).

Különválasztottuk a büntetést mint jogszolgáltatást és mint nevelési eljárást. Ennek kapcsán elsőként az iskola házirendjéről mint iskolai életünk szabályozójáról beszélgettünk.

Mivel történelem szakos vagyok, ezért beleszóttunk egy kis történelmi áttekintést az óra menetébe. Egy kislány beszélt a spártaiak szigorú neveléséről, aztán a középkorból I. László törvényei kapcsán az istenítéletekről jelenetet írt egy fiú, el is játszoták a tüzesvaspróba-ítéletet. Ez a kis jelenet oldotta az óra témája miatti feszültebb hangulatot. Az pedig külön sorokat érdemelne, hogyan, mekkora örömmel, izgalommal és lelkesedéssel készültek a jelenet előadására. Még kellékeket is készítettek. Aztán az óra első részéhez hasonlóan folytatódott a bemutató. Büntetés otthon és az iskolában — szintén rangsorolás, hogy kinél mi a súlyosabb, gyakoribb.

Büntetés otthon a családban:

- egy hétig nincs mozi,
- 3 nagy füles,
- nem utazhattam a szüleimmel Pestre,
- szidás,
- nadrágszíjjal a hátamra vertek,
- nem mehettem horgászni,
- nem mehettem fociedzésre,
- rosszkodásom gyakori felemlegetése,
- nem nézhetem a tv-t,
- anyukám nem szól hozzám,
- pálcával jól elverték.

Ezt a felsorolást is a tanulók fogalmazványyaiból gyűjtöttem ki.

„Megbüntettek” címmel egy remek kis fogalmazvány fölolvása következett. Ezután beszélgetés a büntetést kiváltó okról és következményekről, majd a füzetbe a következő vázlatpontot írtuk:

„A büntetés a rossz viselkedés kellemetlen következménye.”

Büntetés az iskolában:

- csak rászól a tanár,
- szidás, kiabálás,
- röpdolgozat íratása,
- tornázni kell (nem testnevelésórán)
- leckéztetés,
- fenyegetés,
- csokit kell hozni,
- kisegyes,
- beírás a magatartási naplóba,
- hajhúzás.

A felsoroltakból a tanulók állítottak össze egy sorrendet, kinél mi a gyakoribb. A táblára applikáltam a következő, az osztályban előforduló „csínyeket”:

- beszélgettem,
- visszabeszéltem,
- pizskáltam a szomszédom,
- veszekedtem,
- kiabáltam,
- rohangáltam az osztályban,
- eltörtem egy vázát,
- csúnyát mondtam,
- bohóckodtam,
- nem hoztam el a felszerelésem
- csúfolódtam.

Arra kértem az „illetékeseket”, vegyék le a tábláról, tegyék el emlékeztetőül, mi az, amit a jövő évben ne csináljanak. E hangulatos úgymond „varázslással”, ahol el-tűntettük a rossz emlékeket, véget ért az óra.

III. Következő óra témájának megjelölése, feladatok kiosztása.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Pszichológiai alapfogalmak kis enciklopédiája.

Dr. Ágoston György: Nevelésemélet.

Dr. Ágoston György—Jausz Béla: A nevelés elmélete, II. kötet.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
Debrecen

Együttműködés a szülőkkel

Egyre gyakrabban és sürgetőbben hangzik el, hogy az intézményes nevelés nem nélkülözheti a család támogatását, hisz a gyermekekért végzett munkánkban legtermészetesebb szövetségeseink. Céljaink és szándékaink szerint minden gyermek, minden család érdekeiért cselekszünk, és erről a szándékunkról meg kell, illetve meg lehet győzni minden szülőt. Meggyőzni őket lehetőleg olyan sikerrel, hogy elnyerjük egyet-értő, támogató közreműködésüket, de legalább szimpátiájukat.

Az intézmények sokasága élvezi, de csaknem ugyanannyi nélküli azokat az energiákat, amelyeket a szülőkkel való állandó és differenciált kapcsolattartás jelent, illetve